

KAIP ARCHYVUOTI SKIRTINGŲ REGISTRŲ IR VALSTYBĖS INFORMACINIŲ SISTEMŲ DUOMENIS?

ESAMOS SITUACIJOS IR IŠŠŪKIO APRAŠYMAS

Surasti sprendimą, kaip efektyviai istorinių ir kitų tyrimų tikslais į valstybės archyvus perimti saugoti registrų, valstybės informacinių sistemų duomenis, kad ši informacija būtų išsaugota ir prieinama ateities kartoms.

KODĖL TAI YRA PROBLEMA

Viešojo sektoriaus įstaigos vis daugiau istoriškai vertingos dokumentinės informacijos valdo ne sudarydamos popierinius ar elektroninius dokumentus, o šią informaciją laikydamos informacinių sistemų įrašų pavidalu. Įstaigoms tokiu būdu keičiant veiklos procesus, dalis istoriškai vertingos dokumentinės informacijos nėra perduodama archyvams išsaugojimui, nes archyvai šiai dienai neturi priemonių tokiu būdu saugojamos informacijos perėmimui, saugojimui ir platinimui. Nesant sprendimo, kaip perimti nuolat saugoti šių informacinių sistemų duomenis, valstybės archyvai neišsaugo dalies dokumentinio paveldo – vertingų istorinę reikšmę turinčių valstybės ir savivaldybių institucijų informacinėse sistemose ir registruose kaupiamų duomenų – ir dėl to nukenčia tiek valstybės archyvai, tiek duomenis saugančios institucijos, tiek ir visuomenė bei potencialūs istorinių ir kitų tyrimų vykdytojai.

PROBLEMOS MASTAS

Problema išskiriama valstybės mastu, nes valstybės archyvai siektų perimti duomenis iš dalies Registrų, valstybės informacinių sistemų registre registruotų sistemų, taip pat vertintų ir kitų viešojo sektoriaus valdomų informacinių sistemų duomenis istorinių ir kitų tyrimų tikslais.

KOKIAS TIKSLINES GRUPES TAI PALIEČIA

Šis sprendimas būtų svarbus tiek valstybės archyvams (valstybės archyvai saugomus dokumentus papildytų reikšmingais sistemų duomenimis), tiek visuomenei (šių duomenų pagrindu būtų sukurta nauja paslauga vartotojams ir pagerėtų valstybės archyvų teikiamų paslaugų kokybė). Taip pat šio sprendimo naudą pajustų ir duomenis saugančios institucijos – joms nereikėtų saugoti perteklinių duomenų, nes nuolat saugotinus duomenis išsaugotų valstybės archyvai.

NORIMAS REZULTATAS

Įgyvendinus sprendimą, istorinių ir kitų tyrimų tikslais atrinkti valstybės ir savivaldybių institucijų informacinių sistemų ir registrų įrašai į valstybės archyvus būtų perduodami pagal Lietuvos vyriausiojo archyvaro nustatytus reikalavimus ir apibrėžtus duomenų atrankos kriterijus. Valstybės archyvai perimtų ne visus valstybės ir savivaldybių institucijų registrų, valstybės informacinių sistemų įrašus, o tik nedidelę iš anksto atrinktų įrašų dalį (analogija su dokumentų (popierinių, elektroninių), turinčių istorinę reikšmę, atranka). Perimamų registrų, valstybės informacinių sistemų įrašų apimtis ir dažnumas kiekvienos valstybės informacinės sistemos, registro atveju būtų nustatomi atskirai, kadangi tai priklausytų nuo kaupiamų įrašų pobūdžio, apimties, atnaujinimo dažnumo bei atnaujinimo būdo. Tokiu būdu būtų sudaryta galimybė vertingą skaitmeninės kilmės turinį (dokumentų skaitmenines kopijas, elektroninius dokumentus ir registrų, valstybės informacinių sistemų įrašus) padaryti prieinamą vienos valstybinės archyvų sistemos įstaigų naudojamos informacinės sistemos priemonėmis.

KOKIOMIS FUNKCIJOMIS TURĖTŲ PASIŽYMĖTI SUKURTAS SPRENDIMAS

leškomas sprendimas turėtų užtikrinti:

- atrinktų informacinių sistemų įrašų, kartu su aprašomąja informacija, eksportavimą ir paketavimą į informacijos perdavimo paketus, bei jų perdavimą archyvams;
- informacijos perdavimo paketų priėmimą archyvuose, jų transformavimą, parengiant informacijos saugojimo paketus, skirtus ilgalaikiam informacijos saugojimui;
- Informacijos sklaidos paketų, skirtų pateikti saugojama informaciją vartotojams, suformavimą ir atvaizdavimą informacijos ieškotojams (pvz., elektroninės parduotuvės principu).

PRIE KO TURĖS PRISITAIKYTI KURIAMAS SPRENDIMAS

Turėtų būti galimybė sukurtą sprendimą integruoti į/su šiuo metu eksploatuojama Elektroninio archyvo informacine sistema (EAIS), kuri naudojama elektroninių dokumentų saugojimui.

SPRENDIMO POVEIKIS

Įgyvendinus sprendimą, bus tiesiogiai įgyvendinama LVAT misija - kaupti, išsaugoti unikalų valstybės dokumentinį paveldą ir juo dalytis. Sprendimas prisidėtų ir prie LVAT veiklos prioriteto vystymo - kaupti Nacionalinio dokumentų fondo dokumentus ir skaitmeninį turinį bei užtikrinti interaktyvios prieigos prie jų plėtrą.

KOKIUS RODIKLIUS SIEKIAME PAGERINTI

Planuojama, kad skaitytojams išduodamų skaitmeninių dokumentų, įskaitant ADOC formato el. dokumentus, kurie prieinami internetu arba vidaus tinkluose (skaityklose), skaičius didės. Įvertinus statistinius duomenis, darytina išvada, kad archyvinių dokumentų poreikis ir aktualumas didėja. Didėjant valstybės informacinių sistemų ir registrų skaičiui, didės ir saugojimui perduodamų dokumentų (ISR įrašų) skaičius. O didėjant saugomų dokumentų skaičiui, jų įvairovei ir lengvinant prieinamumo galimybes, jų naudojamumas augs. Numatoma skaičiuoti vartotojų užklausas.

SPRENDIMO VYSTYMO TĖSTINUMAS

Jau yra parengtas investicinis projektas „Informacinių sistemų ir registrų įrašų ilgalaikio išsaugojimo ir perdavimo į valstybės archyvus sukūrimas“. Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba siekia gauti lėšų tokiam projektui vykdyti.

KAIP PLANUOJATE TĖSTI ŠIO KLAUSIMO VYSTYMĄ

Jei sprendimas bus įgyvendintas, bus modernizuota Elektroninio archyvo informacinė sistema (EAIS), sukuriant galimybes priimti iš valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų ir įmonių nuolat saugotinus ISR įrašus bei juos apdoroti, sisteminti, saugoti ir pateikti naudotojams. Taip pat ketiname parengti ir įteisinti ISR įrašų ir jų aprašomosios informacijos perdavimo, saugojimo ir sklaidos formavimo paketų reikalavimus, nustatyti ir įteisinti ISR įrašų ir jų aprašomosios informacijos perdavimo bei priėmimo į EAIS procedūras. Bus parengti iš valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų ir įmonių nuolat saugotinų ISR įrašų priėmimo, saugojimo ir sklaidos tvarkas bei procesus nustatantys teisės aktai.

Sukurtu sprendimu galėtų pasinaudoti ir kitos analogiškas funkcijas atliekančios įstaigos, veikiančios kitose šalyse. Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba turės poreikį vertinti, kaip į valstybės archyvus galėtų būti perimama viešojo sektoriaus įstaigų socialinių tinklų informacija, el. pašto informacija.

PAPILDOMA PAGALBINĖ INFORMACIJA, KURI GALI BŪTI AKTUALI SPRENDIMO KŪRĖJAMS

- Investicinis projektas „Informacinių sistemų ir registrų įrašų ilgalaikio išsaugojimo ir perdavimo į valstybės archyvus sukūrimas“
- [CEF eArchiving resursai](#) (specifikacijos, programinės įrangos komponentai ir kt.) susiję su šiuo iššūkiu